

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบปัญหงานวิจัย 3 ประเด็น คือ

1. บริบทชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีอะไรบ้าง เป็นอย่างไร
2. ศักยภาพทางวัฒนธรรมชนเผ่าในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นเป็นอย่างไร สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าได้หรือไม่ อยู่ในระดับไหน ทิศทางการพัฒนาชุมชนควรเป็นไปในทิศทางใด อย่างไร
3. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนควรเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดเป็นจำนวน 451 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีนาคม 2553)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้ง 4 ชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตามข้อมูลจากสำนักบริหารงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีนาคม 2553 มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้นในชุมชนเป็น 451 ครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นแบบโควตา โดยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ (ทาโร ยามาเน่ 1960) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $(0.05)^2$ บวกกับความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูลจริงอีก 10% จากนั้นแบ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ชนเผ่าในอัตราส่วนเท่าๆกัน ตามสูตรดังต่อไปนี้

สูตรมีดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + n(e)^2}$$

$$n = \frac{451}{1 + 451(0.05)^2}$$

$$n = \frac{451}{2.13}$$

ดังนั้น

$$n = 212 \text{ ครั้วเรือน}$$

คำอธิบายจากสูตร n = คือขนาดของหน่วยตัวอย่างกลุ่มเป้าหมาย

N = คือจำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = คือค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (allowable error)

จากการคำนวณด้วยสูตร จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเบื้องต้น 212 ครั้วเรือนบวกกับความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูลจริง 10% เท่ากับ 233 ครั้วเรือน เพื่อให้ง่ายแก่การแบ่งสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามโควตา ลงตัวเป็นจำนวนเต็ม ผู้วิจัยจึงได้ปรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้เป็น 240 ครั้วเรือน เป็นยอดจำนวนเต็มจากจำนวนที่คำนวณได้จริงคือ 233 ครั้วเรือน และเพื่อป้องกันความผิดพลาด คาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

จากประชากรที่มีอยู่ในชุมชนรวมทั้ง 4 ชนเผ่า เป็น 1,864 คน เป็นจำนวน 451 ครั้วเรือน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดใช้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เป็นผู้นำหรือตัวแทนของครัวเรือนเป็นครัวเรือนละ 1 คนต่อ 1 ฉบับ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้จริงได้ 240 ครั้วเรือน ใช้แบบสอบถามทั้งสิ้น 240 ฉบับ จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งทั้ง 4 ชนเผ่าเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เฉลี่ยได้ชนเผ่าละ 60 ครั้วเรือน/ฉบับ

แต่เนื่องจาก จำนวนครัวเรือนของแต่ละชนเผ่าในชุมชนมีจำนวนไม่เท่ากัน โดยเฉพาะชนเผ่าอาข่า (อาข่า) มีทั้งหมดเพียง 47 ครั้วเรือน ชาวจีนยูนนาน มีจำนวน 166 ครั้วเรือนชนเผ่าอาข่า (อีเก้อ) มีจำนวน 78 ครั้วเรือน และชนเผ่าลาหู่ (มูเซอ) มีจำนวนทั้งสิ้น 181 ครั้วเรือน ดังนั้นผู้วิจัยใช้

วิธีการกำหนดให้ประชากรอำเภอ(อำเภอ) ให้ตอบแบบสอบถามครบทุกครัวเรือน ส่วนอีกสามชนเผ่า นั้น ใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบ โควตา (Quota Sampling) โดยเฉลี่ยจากส่วนที่เหลือคือ $240-47=193$ ครัวเรือน หากจำนวนเท่าๆกัน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยได้เผ่าละ 65 ครัวเรือน โดยกำหนดให้ ผู้นำครอบครัวหรือตัวแทนของแต่ละครัวเรือนตอบแบบสอบถามของงานวิจัยนี้

จากนั้น ทำหนังสือขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อเชิญชาวบ้านร่วมรับฟังความรู้ด้านการท่องเที่ยวและร่วมประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมรวมทั้งแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าและร่วมกับผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เจ้าหน้าที่ในระดับผู้บริหารจากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวน 11 ท่าน คือ ปลัดตำบลท่าก้อ กำนันตำบลท่าก้อ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขุ่นวิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนภาษาจีน ห้วยน้ำขุ่นยี่โครงการหลวง ห้วยน้ำสถานีอนามัยบ้านห้วยน้ำ ประธาน อสม.ชุมชน ห้วยน้ำขุ่นยี่วิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (คอยม่อนล้าน) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 16 บ้านห้วยน้ำขุ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจในชุมชน ผู้นำชนเผ่าอาข่า(อาข่า) เป็นผู้ให้คะแนนในแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นผู้ประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และใช้กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำชนเผ่าได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ผู้นำชนเผ่าจีนยูนนาน ผู้นำชนเผ่าอาข่า(อีก่อ) ผู้นำชนเผ่าลาหู่(มุเซอ) และผู้นำชนเผ่าอาข่า(อาข่า) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านห้วยน้ำขุ่น กรรมการหมู่บ้าน และกลุ่มผู้อาวุโสที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมของชุมชน ให้ความคิดเห็นในส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนและวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสม โดยผ่านโครงการเวทีประชาคม ร่วมหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอย่างเหมาะสม ของชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ผู้การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการเตรียมความพร้อมของชุมชน เพื่อพัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน วันที่ 18 เดือนมกราคม 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขุ่นวิทยา และการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการด้านการสืบทอดวัฒนธรรมชนเผ่า จากผู้นำทั้ง 4 ชนเผ่าในชุมชน มีรายชื่อดังแสดงในภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) มี 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเรื่องความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ดังแสดงใน

ภาคผนวก ก (หน้า 322) และ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังแสดงในภาคผนวก ก (หน้า 333) ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดหัวข้อรายการต่างๆ ที่ต้องการจะทำการศึกษารวบรวม และใช้การสัมภาษณ์ในลักษณะของคำถามปลายเปิด (Open ended question) ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเองตามอิสระภายใต้หัวข้อหรือรายการที่กำหนด ซึ่งวิธีการนี้ทำให้สามารถได้ข้อมูลในเชิงลึก โดยอาศัยความยืดหยุ่นในลำดับการถาม ภาษาเขียน และวิธีการถาม เพื่อใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. แบบสอบถาม (Questionnaires) มีทั้งหมด 2 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน ใช้เก็บข้อมูลคนในชุมชนดังแสดงในภาคผนวก ก โดยผู้ศึกษาได้กำหนดหัวข้อและรายการต่างๆตามประเด็นที่ต้องการทำการศึกษา โดยอ้างอิงข้อมูลหลักจากแบบสัมภาษณ์ ทั้งหมดเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม และได้ทำการทดสอบเครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน จำนวน 40 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient α) ของครอนบาค (Cronbach, 1951) (อ้างถึงในพิมพ์ทอง สังสุทธิพงศ์และคณะ, 2552:27) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

โดย α คือ ค่าความเชื่อมั่น

k คือ จำนวนข้อ

S_i^2 คือ ค่าความแปรปรวนของคะแนนของข้อสอบแต่ละข้อ

S^2 คือ ค่าความแปรปรวนของคะแนนของข้อสอบทั้งฉบับ

มีเกณฑ์การแปลผล คือ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นที่มีค่าใกล้ 1.00 มากเท่าไร แสดงว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง โดยพิจารณาจากเกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่น ดังนี้

ค่าระหว่าง 0.00 – 0.20 แปลผล คือ มีความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย

ค่าระหว่าง 0.21 – 0.40 แปลผล คือ มีความเชื่อมั่นต่ำ

ค่าระหว่าง 0.41 – 0.70 แปลผล คือ มีความเชื่อมั่นปานกลาง

ค่าระหว่าง 0.71 – 1.00 แปลผล คือ มีความเชื่อมั่นสูง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือของตัวแปรแต่ละกลุ่มที่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ โดยภาพรวมทั้งหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งหมายถึงเครื่องมือมีความเชื่อมั่นระดับสูง จากนั้น ได้ทำการปรับปรุงเครื่องมืออีกครั้งเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์โดยผ่านการตรวจสอบเครื่องมืออย่างเป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิ์ ชูชาติ อาจารย์วรพล วัฒนเหลืออรุณ และอาจารย์กริช สะอึ้งทอง โดยมีหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจากบัณฑิตวิทยาลัยดังแสดงในภาคผนวก ก (หน้า 317-319) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนบ้านห้วยน้ำซุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิด โดยใช้การประเมินระดับความคิดเห็นแบบ (Rating Scale) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมากและเห็นด้วยมากที่สุด และคำถามแบบเลือกตอบเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการศึกษาทั้งหมด จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงทั้งสิ้นจำนวน 242 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 2 คือ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใช้เก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสำนักงานการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหลักดังแสดงในภาคผนวก ก (หน้า 322-345) ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ โดยมีตัวเลขระดับคะแนน เป็นตัวชี้วัด โดยการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ โดยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดเนื่องจากเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม ส่วนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมา และองค์ประกอบด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด รายละเอียดของค่าคะแนนเต็มในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การประเมินองค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10
3. การบริหารจัดการ	40
รวม	100

วิธีการให้คะแนนจะมี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยว มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุดและจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้นเพียงข้อเดียว ทั้งนี้มีค่าการให้คะแนน ตั้งแต่ 0 คะแนน ถึง 5 คะแนน หรือ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมายวงกลม ○ รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน

วิธีที่ 2 การให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดบ้างโดยดัชนีชี้วัด 1 ข้อ จะมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน หากไม่มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดใดเลย จะมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน หากมีคุณสมบัติตรงแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน หากมีคุณสมบัติครบทุกข้อ จะมีค่าเท่ากับ 5 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย วงกลม ○ รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน

การกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ในการกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว นั้น จะนำคะแนนที่ได้ไปเทียบกับระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้แสดงไว้ดังตารางในหน้าต่อไป นี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 3.2. เกณฑ์การประเมินระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม	★★★★★
71 – 80	ดีมาก	★★★★
61 – 70	ดี	★★★
51 – 60	ปานกลาง	★★
50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ	★

3. เทปบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลจากการพูดคุย สันทนาการและการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาทบทวนไม่ให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลตกหล่น

4. กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพ เหตุการณ์ สถานที่ บุคคล เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สมุดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งที่มาของข้อมูลในการศึกษาเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ตำรา เอกสาร หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากการสอบถามผู้รู้ คนในพื้นที่ศึกษา และข้อมูลจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล อำเภอ ซึ่งเป็นแหล่งเก็บข้อมูลของพื้นที่วิจัย

โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายแหล่งข้อมูล อาทิ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงวัฒนธรรม ตลอดจนเอกสารประเภทสิ่งพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ จุลสาร และคู่มือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากองค์กรต่างๆในสถาบันการศึกษา รวบรวมเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องที่ศึกษา นำมาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในชุมชน อาทิ คณะผู้บริหาร ชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำชนเผ่า ผู้อาวุโส ประธานกลุ่มแม่บ้านประธาน อสม.หมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ โดยผู้ทำการศึกษามีได้ทำหนังสือแจ้งล่วงหน้าเพื่อขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และสนับสนุนด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้จดหมายแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นตัวกำหนดและควบคุมไม่ให้หลงประเด็น ผู้ศึกษาได้พยายามให้การสัมภาษณ์ เป็นไปอย่างธรรมชาติมากที่สุดโดยใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวในการสัมภาษณ์ควบคู่กับการดำเนินการสัมภาษณ์ตลอดเวลา

3. ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยใช้คำถามปลายเปิด สอบถามเป็นรายข้อตามประเด็นต่างๆที่ศึกษา ใช้วิธีการสอบถามตัวแทนจากแต่ละหลังคาเรือนของสี่ชนเผ่าในชุมชนจำนวน 242 หลังคาเรือน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จำนวน 11 คน

4. ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมของทั้งสี่ชนเผ่าในชุมชน และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มกลุ่มชาวบ้าน และกลุ่มเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งข้อมูลออกเป็นสองส่วน คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนก่อน แล้วนำข้อมูลทั้งสองส่วนเชื่อมโยงเข้าหากัน นำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบกับข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี จากองค์ความรู้ทั้งหมดที่มีความเกี่ยวข้อง ในการนำเสนอศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลเชิงปริมาณ มีแบบสอบถาม 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ และค่าเฉลี่ยของแต่ละคำถามของแต่ละข้อตามประเด็นที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการกำหนดไว้

ค่าความถี่และค่าร้อยละ ใช้ในการคำนวณเพื่อแสดงข้อมูลพื้นฐาน โดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและพฤติกรรม

ค่าเฉลี่ย ใช้ในการคำนวณเพื่อแปลความหมายของระดับความคิดเห็นและพฤติกรรม โดยกำหนดการให้คะแนน ตามหลักของ Likert Scale ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	เท่ากับ 5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	เท่ากับ 4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	เท่ากับ 3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	เท่ากับ 2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	เท่ากับ 1	คะแนน

เมื่อประมวลผลคะแนน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว จะทำการจัดระดับความคิดเห็น โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละประเด็นคำถามตามหมวดหมู่ มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

สำหรับเกณฑ์ในการแบ่งระดับค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ประเภท โดยการหาพิสัยในแต่ละระดับ จากสูตร $\text{คะแนนต่ำสุด} - \text{คะแนนสูงสุด} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$

ระดับค่าคะแนนเฉลี่ยของความเห็นของแต่ละระดับจะมีดังนี้ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00
เห็นด้วยมาก	คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20
เห็นด้วยปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40
เห็นด้วยน้อย	คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60
เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	1.80 - 1.00

แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้เก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวขึ้นนั้น จะนำคะแนนที่ได้ไปเทียบกับระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้แสดงไว้ดังตารางที่ 4.1 ใน (หน้า 107)

ตารางที่ 3.3. เกณฑ์การประเมินระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม	★★★★★
71 – 80	ดีมาก	★★★★
61 – 70	ดี	★★★
51 – 60	ปานกลาง	★★
50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ	★

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รายงานข้อมูลแบบพรรณนา ซึ่งได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบริบททางวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลสำคัญในชุมชน ข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยของผู้บริหารชุมชนและชาวบ้าน (Group discussion) ในประเด็นความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ เรื่องความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น

จากนั้นนำข้อมูลทั้งสองส่วนทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมของทั้ง 4 ชนเผ่าในชุมชน และกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน ให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางให้กับชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าให้เกิดความยั่งยืนกับชุมชน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยที่จะกล่าวถึงในบทต่อไป คือ บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล